

Organizator: Książnica Cieszyńska

Partner: Kongres Polaków w Republice Czeskiej

Miejsce i termin realizacji: Cieszyn – Czeski Cieszyn, wrzesień 2011 – październik 2012

Założenia:

Granica państwowa, od blisko stu lat rozdzielająca historyczny obszar Śląska Cieszyńskiego, sprawiła, iż więzi łączące niegdyś zamieszkałą na tym terenie społeczność polską zostały mocno nadwątlone. Niemal całkowitemu zerwaniu uległy tradycyjne powiązania rodzinne i towarzyskie. Słabe pozostają także kontakty pomiędzy działającymi na Zaolziu i w polskiej części Śląska Cieszyńskiego organizacjami i stowarzyszeniami. Zjawiska te, mające swoje źródło w przeszłości, dalszemu pogłębieniu uległy już w ostatnich latach. Nawet intensyfikacja współpracy transgranicznej pomiędzy RP i CR, również na Śląsku Cieszyńskim owocująca wieloma wspólnymi inicjatywami, nie odwróciła tej tendencji. Stało się tak dlatego, iż członkowie polskiej społeczności na Zaolziu jakkolwiek bywają beneficjentami współpracy transgranicznej, niezwykle rzadko stają się jej podmiotem, a do zupełnie unikalnych należą projekty zorientowane na promocję problematyki mniejszościowej. Wśród wielu cyklicznych imprez realizowanych na polskim obszarze Śląska Cieszyńskiego we współpracy z partnerami z RC, nie ma ani jednej, która miałaby na celu prezentację mniejszości polskiej na Zaolziu, jej dorobku i problemów. W konsekwencji owych zjawisk sprawy zaolziańskie znikają z pola widzenia mieszkańców polskiej części Śląska Cieszyńskiego, zwłaszcza zaś ich młodszych generacji. Z kolei zaolziańscy Polacy, natykający się na obojętność rodaków po polskiej stronie Olzy, wsparcia i partnerów do współpracy skłonni są poszukiwać raczej w głębi Polski, poza granicami Śląska Cieszyńskiego, którego polska część, choć geograficznie i historycznie najbliższa, staje się dla nich coraz bardziej obca. Zjawiska te, skutkując zanikiem poczucia regionalnej i historycznej wspólnoty oraz nieufnością i stereotypami we wzajemnym postrzeganiu się Polaków z Zaolzia i mieszkańców polskiej części Śląska Cieszyńskiego, w swojej konsekwencji przyczyniają się też do przyspieszenia procesu zanikania polskiej tożsamości narodowej na Zaolziu.

Cele projektu:

Celem projektu jest poprawa warunków rozwoju mniejszości polskiej w czeskiej części Euroregionu Śląsk Cieszyński oraz wzmocnienie roli, jaką odgrywa ona we współpracy transgranicznej, poprzez stworzenie płaszczyzny kontaktów pomiędzy Polakami z obydwu stron granicy oraz instrumentów upowszechnienia wiedzy o życiu, dorobku i aktualnych problemach polskiej społeczności na Zaolziu, co w perspektywie owocować powinno również inicjatywami zmierzającymi do wzrostu integracji regionalnej.

Działania:

Podstawowym instrumentem realizacji celów projektu będzie cykl 10 publicznych spotkań mieszkańców polskiej części Euroregionu z wybitnymi przedstawicielami społeczności polskiej na Zaolziu. Spotkania, ukazując poprzez pryzmat indywidualnych doświadczeń wszystkie sfery aktywności członków polskiej grupy narodowej na Zaolziu, pozwolić powinny na – z jednej strony – zdiagnozowanie aktualnej kondycji mniejszości polskiej oraz określenie prognozy dotyczącej jej przyszłości, a z drugiej – na stworzenie uczestnikom spotkań z polskiej strony granicy możliwości skonfrontowania ich wiedzy i wyobrażeń na temat zaolziańskich Polaków z faktycznym stanem rzeczy, co przyczyniać będzie się zarówno do zniwelowania stereotypów, jak i zwiększenia wrażliwości na potrzeby polskiej mniejszości na Zaolziu oraz nawiązywania współpracy. Spotkania organizowane będą w Książnicy Cieszyńskiej, w regularnych odstępach czasowych, co wraz z odpowiednią promocją zagwarantować powinno wysoką frekwencję. Równocześnie, by zapewnić spotkaniom atrakcyjną oprawę, rozmowy z zaproszonymi gośćmi prowadzone będą w konwencji „talk-show” przez znanych dziennikarzy z obu stron Olzy i zilustrowane zostaną multimedialnymi prezentacjami. Przebieg każdego spotkania zostanie zarejestrowany w postaci nagrań video, które – wraz z ww. prezentacjami – udostępniane będą w witrynie internetowej projektu. Zwieńczeniem cyklu spotkań stanie się wystawa prezentująca aktualny obraz polskiej mniejszości na Zaolziu, jej dorobek, potencjał organizacyjny i wybitne indywidualności. Ekspozycja, mająca formę 20 efektownych, podświetlonych plansz, wyeksponowana zostanie na Rynku w Cieszynie. Towarzyszyć jej będzie wielkoformatowa publikacja (składanka), na której awersie znajdzie się mapa Zaolzia z zaznaczeniem lokalizacji miejsc istotnych dla polskiej mniejszości narodowej (np. domy PZKO, zespoły folklorystyczne, festiwale, muzea, miejsca pamięci etc.), a na rewersie informator o jej dorobku i formach aktywności.

Działania partnera:

Realizując podobne cele, projekt Kongresu Polaków w Republice Czeskiej obejmuje następujące działania:

- cztery workshopy (folklorystyczny, dziennikarski, teatralno-filmowy i fotograficzny), w trakcie których liderzy środowisk twórczych, głównie młodzieżowych, z obu stron granicy wspólnie zdobywać będą fachową wiedzę, a zarazem rozpoznawać możliwości nawiązania trwałej współpracy,
- międzynarodowa konferencja na temat Roli mniejszości narodowych w wymianie transgranicznej, w świetle praw przysługującym im w Unii Europejskiej

